

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

De la 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

Cu acest număr, trimitem abonaților *Dreptului* **Tabla de Materii**, alfabetică și analitică pe anul 1909.

D-nii abonați cari nu au plătit abonamentul pe anul trecut, sunt rugați a-l trimite cât mai neîntârziat, pentru a putea primi tabla de materii.

SUMAR:JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Ministerul domeniilor cu D. N. Sfetescu.— M. Nichitoianu cu Niță D. Puțoreanu— Observație de S. R.**Curtea de apel din București, secțiunea I: Ministerul de războiu cu firma Frații Czell.**Curtea de apel din Galați, secțiunea II: Banca Comercială Română din București cu Maior N. Condeescu și D. Panțu.**Tribunalul Ilfov, secția comercială: Henry Trembisky cu firma C-nia Franco-Americană.*JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de d-l D. Alexandresco.***JURISPRUDENȚA ROMANA****INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE**

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 25 Noembrie 1909

Președînța d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Ministerul domeniilor cu D. N. Sfetescu

CONCESIUNI PETROLIFERE.— CONSOLIDARE.— APEL.— DREPTUL COMUN.— PRINCIPIUL DEVOLUTIV.— LIPSĂ DE DEROGANIUNE ÎN LEGEA SPECIALĂ.— PROBA CU MARTORI.— ART. 7 LEGEA PENTRU CONSOLIDAREA CONCESIUNILOR PETROLIFERE.

1° In virtutea principiului devolutiv al apelului din dreptul comun, în instanța de apel se pot face toate probele cari nu au fost făcute la prima instanță.

Prin urmare, pentru ca acest principiu din dreptul comun să nu fie admis în materie de consolidare a drepturilor de concesiuni petrolifere, trebuie ca în această lege specială să existe o dispozițiune care să deroage în mod expres.

2° In lipsa unei dispozițiuni derogatorii în legea pentru consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere, instanța de apel înființată de această lege specială rămâne guvernată de principiile generale ale dreptului comun, afară de derogățiunile expres prevăzute în art. 7, relative la termenul de apel, la suprimarea dreptului de opoziție, la termenul în care trebuie judecat apelul și la urgența și precăderea ce li se acordă acestor afaceri.

Din aceste excepțiuni dela dreptul comun, nu se poate deduce intenția legiuitorului de a nu admite în această materie principiul general al devoluțiunii apelului. Prin urmare, Curtea de apel, hotărînd că proba cu martori nu poate fi cerută pentru prima oară înaintea ei, adaugă la textul art. 7 suscitată, și deci comite un exces de putere și interpretează greșit citatul articol.

No. 463. — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul domeniilor, deciziunea Curței de apel din București, secț. II, cu No. 222 din 1906, dată în proces cu D. N. Sfetescu.

S'au ascultat: d-l avocat G. Malcoci, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Orăscu, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 6 și 7 din legea de consolidare și a art. 332 din procedura civilă.

«In adevăr, prin nici un articol, legea de consolidare din 9 Mai 1904, nu deroagă dela dispozițiunile dreptului comun și in specie dela art. 332 din procedura civilă, în cât privește administrarea probelor, când Curtea hotărăște că nu se pot administra înaintea Curței de apel probe după dreptul comun, și imi respinge proba cu martori ca inadmisibilă, interpretează greșit dispozițiunile art. 6 și 7 din legea de consolidare și violează art. 332 din procedura civilă».

Având în vedere că prin deciziunea supusă recursului Curtea de apel a respins proba cu martori cerută de Mi-

nisterul domeniilor spre a dovedi că G. Nedelcu, acela care a concesionat terenul, nu a posedat niciodată pe acolo pe unde concesionarul său D. G. Sfetescu, intimatul în recurs, a pus sondă. că motivul pentru care Curtea de apel a respins proba cu martori este că o asemenea probă, nefiind făcută înaintea comisiei de consolidare, nu poate să fie invocată pentru prima oară înaintea Curții de apel;

Considerând că în virtutea principiului devolutiv al apelului din dreptul comun, în instanța de apel se pot face toate probele care nu au fost făcute la prima instanță;

Că, pentru ca acest principiu din dreptul comun să nu fie admis în materie de consolidare a drepturilor de concesiuni petrolifere, trebuie ca în această lege specială să existe o dispoziție care să deroage în mod expres;

Considerând că o asemenea dispoziție derogatorie nu este prevăzută nici în art. 7, care institue dreptul de apel în asemenea materie, și nici în vre-un alt text de lege;

Că instanța de apel înființată de această lege specială rămâne guvernată de principiile generale ale dreptului comun, afară de derogările expres prevăzute în art. 7 relative la termenul de apel, la suprimarea dreptului de opoziție, la termenul în care trebuie judecat apelul și la urgența și precăderea ce li se acordă acestor afaceri;

Că din aceste excepțiuni dela dreptul comun anume prevăzute în legea specială care ne preocupă, nu se poate deduce intenția legiuitorului de a nu admite principiul general al devoluțiunii apelului;

Că, prin urmare, Curtea de apel hotărând că proba cu martori nu poate fi cerută pentru prima oară înaintea ei, deși o asemenea dispoziție nu există în această materie, a adăugat la textul art. 7 sus citat și deci a comis un exces de putere și a interpretat greșit acest articol.

Pentru aceste motive, casează.

Audiența dela 17 Noembrie 1909

Președința d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

M. Nichitoianu cu Niță D. Puțureanu

EMBATIC.—DOVEDIREA LUI.—NECESITATEA UNUI ACT SCRIS.

Embaticul, ca și dreptul de proprietate, neputând fi dovedit decât printr'un act scris, proba testimonială este inadmisibilă pentru dovedirea existenței embaticului.

No. 442.—Respins, ca nefondat, recursul făcut de M. Nichitoianu contra sentinței tribunalului Dolj, secția I, cu No. 601 din 1907, dată în proces cu Niță D. Puțureanu.

S'au ascultat: d-l avocat O. Alexandrescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați P. Borș și Moruzi, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. 1197 c. civ., de oarece tribunalul imi respinge proba cu martori pentru a dovedi faptul că N. D. Puțureanu, în calitate

de tutor al minorilor săi copii, a plătit, până la anul 1903 Noembrie, embaticul viei pentru care eu pretindeam plata sumei de 420 lei, plata embaticului pe anul 1894 până la 1900, de oarece prin această probă cu martori eu nu tindeam la stabilirea dreptului de proprietate asupra acelei viei cu otaștină, căci acest titlu al meu rezultă din actul de vânzare autentificat de tribunalul Dolj secția comercială și de notariat, sub No. 1064 din 1888».

Având în vedere sentința supusă recursului, din care se constată că recurentul a intentat acțiune contra intimaților, la judecătoria de ocol, pentru plata embaticului a 12 pogoane vie, pe timpul dela 1894—1900, și că tribunalul Dolj, secția I, judecând în apel, a respins ca nefondată această acțiune prin zisa sentință;

Considerând că recurentul, prin proba cu martori ce a invocat înaintea tribunalului, tindea să dovedească existența embaticului și, în mod indirect, dreptul de proprietate asupra terenului pentru care cerea plata celui embatic; că embaticul, ca și dreptul de proprietate, nu se poate dovedi decât cu act scris; că dar, proba testimonială invocată de recurent fiind neadmisibilă și tribunalul respingând-o, n'a violat nici un text de lege, și prin urmare motivul I de casare este nefondat.

Asupra motivelor II, III și IV de casare:

II. «Reaua interpretare a actelor depuse de mine, și anume: actul de vânzare autentificat de tribunalul Dolj secția comercială, No. 1064 din 1888, planul plaiului viilor Peptenari și registrul chitanțelor ținut de subsemnatul și care se găsesc atașate la dosar. Rea interpretare, zic, că tribunalul constată în mod grosier că aceste acte cari nu sunt combătute cu nimic, nu constituie pentru mine un drept de proprietate, căci, în adevăr, din aceste acte rezultă: a) că eu sunt proprietarul viilor din plaiul Peptenari, cumpărător al drepturilor Catincăi Prisăceanu; b) că, în planul plaiului viilor Peptenari se găsește trecut Niță Puțureanu cu plata de embatic; și c) din registrul chitanțier, sub No. 428 și 429 din 4 Octombrie și 20 Noembrie 1893, se constată că Niță D. Puțureanu, până în Noembrie 1893, a plătit în mâinile mele embaticul acelei viei din plan sub No. 428 și 429, situate pe moșia Prisaca, proprietatea d-nei Catina Prisăceanu, dela care am cumpărat acele viei cu embatic».

III. «Exces de putere și violarea art. 1173 cod. civil din partea tribunalului, care pe lângă că nu discută actele invocate de mine ca titluri de proprietate, apoi nici ia în considerație actul de dotă autentificat de tribunalul comercial la 24 Octombrie 1875, din care rezultă că la căsătoria dintre Marița Dianu și Niță D. Puțureanu, i s'a constituit acestuia ca dotă 21½ pogoane vie pe proprietatea Catincăi Prisăceanu, vânzătoare către mine cu drept de otaștină, și pentru care Niță D. Puțureanu a plătit embaticul până la anul 1893; că, pe lângă aceasta, din ordonanța de adjudecare a tribunalului Dolj secția comercială, No. 3944 din 1892, de care asemenea tribunalul nu vorbește nimic, rezultă că asupra lui Niță Puțureanu s'a adjudecat via din plaiul Peptenari, pendinte de comuna Ghercești, Cara-Jan, parte din moșia Prisaca, a vânzătoarei către mine, care eră proprietatea răposatului Stătic Stoica Crantea, embaticarul meu».

IV. «Exces de putere din partea tribunalului, când constată în hotărârea sa, după afirmațiile intimatului Niță D. Puțureanu, că viile pentru cari eu pretind embaticul, ar fi din cele infundate, pe când din titlul meu de proprietate, actul de vânzare, și din însuș actul de dotă și ordonanța tribunalului comercial, prezintate de intimat, rezultă că acele viei, pentru cari eu pretind embaticul, nu

fac parte din cele infundate, de oarece viile infundate au fost excluse prin însuș actul de vânzare, și dacă Niță Puțoreanu avea viile infundate, atunci se naște întrebarea : cum se face că d-sa plătește embaticul până la 1895, și cum nu dovedești pentru cari anume vii făcea d-sa plata, dacă erau altele decât acelea după moșia Priștea, al căror proprietar sunt eu cu titlu necontestat».

Considerând că tribunalul, prin sentința supusă recursului, constată că din actele invocate de recurent nu se stabilește dreptul său de proprietate asupra terenului în discuțiune, astfel încât să rezulte și dreptul său de a pretinde plata embaticului;

Considerând că interpretarea actelor este de atributul suveran al instanțelor de fond și scapă de sub controlul Curței de casație; că, în speță, tribunalul interpretând actele și constatând că din ele nu rezultă dreptul recurentului de a pretinde plata embaticului, nu se poate zice că tribunalul a violat vre-un text de lege sau că a comis vre-un exces de putere, după cum susține recurentul;

Că, prin urmare, și motivele II, III și IV, de casare sunt nefondate;

Că, astfel fiind, recursul se găsește nefondat și ca atare urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

Observațiune.— Decizia Curței de casație, ce publicăm mai sus, în materie de embatic, este conformă jurisprudenței constante.

În adevăr, atât după codul Calimach cât și după codul Caragea, embaticul nu poate fi dovedit decât printr'un act scris. Vezi, în privința ambelor legislații, D. Alexandresco, tom. IX, p. 417, text și notă și p. 440, text și nota 5. Mai vezi în privința codului Calimach, Trib. Vaslui, *Dreptul* din 1909, No. 46 (cu observ. d-lui D. Alexandresco).— Vezi însă, în privința codului Calimach, Trib. Iași, *Dreptul* din 1909, No. 38.

Este adevărat că Curtea de casație a decis de curăd (8 Aprilie 1909) că, sub codul Caragea, embaticul putea fi probat cu martori, independent de orice început de probă scrisă (*Dreptul* din 1909, No. 33 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 38), însă această soluție, asupra căreia însăș Inalta Curte s'a grăbit a reveni, a fost criticată de d-l D. Alexandresco în *Cr. judiciar, loco supra cit.*

S. R.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 4 Noembrie 1909

Președinta d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Ministerii de războiu cu firma Frații Czall

RECHIZIȚIUNI. — SEMNAREA PROCESULUI-VERBAL DE RECHIZIȚIONARE. — DAUNE.

RECHIZIȚIUNI. — INDEMNITATE. — CÂND SE POATE ACORDA. — DAUNE. — ACORDAREA LOR. — ART. 6, 21, 24 ȘI 42 DIN LEGEA RECHIZIȚIILOR.

1° Din împrejurarea că cel ce a fost rechiziționat

a semnat în dosul procesului-verbal de primirea rechizițiilor o declarațiune formală și categorică, prin care estimează obiectul rechiziționat, rezultă necontestat voința acestuia de a se supune legii rechizițiilor și consecințelor ei, având numai dreptul de a cere daune, în conformitate cu legea specială a rechizițiilor.

2° Din spiritul și dispozițiile legii privitoare la rechizițiile militare, reese că indemnitatea zilnică nu se poate acorda celui ce a fost rechiziționat decât în cazul când obiectul sau animalul luat în virtutea legii rechiziției, servea ca mijloc de traiu sau la întreținerea familiei, iar nu și în cazul când animalele sau obiectele întrebuințate au devenit improprie întrebuințării lor, când rechiziționatul are dreptul numai la daune pentru paguba suferită, și acest drept la daune îl are și în cazul când obiectul întrebuințat a suferit stricăciuni cari au nevoie de a fi reparate.

No. 293.— Ministerul de războiu, de o parte, și Frații Czall, de altă parte, au făcut apel în contra sentinței cu No. 387 din 1909, a tribunalului Ilfov secția I.

S'au ascultat : d-l avocat G. Malcoci, din partea Ministerului de războiu; d-l avocat N. Polizu-Micșunesti, din partea firmei Frații Czall.

Curtea,

Având în vedere că, din sentința apelată, actele prezentate și dezbaterile urmate, reese că la 16 Septembrie 1908, cu ocaziunea și pentru necesitatea manevrelor diviziei III-a, s'a rechiziționat de Ministerul de războiu, în conformitatea legii asupra rechizițiilor militare din 6 Aprilie 1906, un automobil marca Pippe, proprietatea reclamanților, fabricanții Czall, care, după ce a fost întrebuințat în timpul mobilizării acelei divizii, a fost depus în garajul Leonida, unde în ziua de 7 Octombrie 1908, a fost constatat de către însăș comisiunea instituită de Minister, ca avariat, după care a fost restituit proprietarilor în această stare, iar numiții au introdus acțiunea de față, ce are de obiect condamnarea Ministerului de războiu la 1376 lei, costul reparațiilor, 4000 lei minus valoarea rezultând din deteriorare și 6000 lei despăgubiri pentru uzură și lipsă de întrebuințare;

Având în vedere că tribunalul admitând, în parte, cererea reclamanților, ambele părți au făcut apel, așa că înaintea acestei instanțe este dedusă cauza în întregime;

Considerând că, în primul loc, se susține de către reclamanți că dânșii sunt supuși austro-ungari, așa că dispozițiile legii privitoare la rechizițiuni nu le sunt aplicabile, în baza convențiunei din 2 Iunie 1894, care îi scutește de o asemenea sarcină, și că, în tot cazul, nu s'au aplicat în privința lor dispozițiile legii speciale, în ce privește formalitățile ce le prevede pentru clasarea automobilelor de către comisiunea mixtă, specificată prin art. 22 și urm. a acelei legi;

Considerând că din procesul-verbal de primirea rechizițiilor din 16 Septembrie 1908, stabilindu-se că la acea dată s'a rechiziționat reclamanților un automobil, numiții nu contestă că au semnat în dosul acestui proces-verbal o declarațiune formală și categorică, prin care estimează automobilul rechiziționat la suma de 20.000 lei, și constată starea lui de perfectă stare, afară de aripa din stânga, puțin pleznită, așa că din aceeași declarațiune benevolă și fără rezervă, reese necontestat voința reclamanților de a se supune legii rachizițiilor și consecințelor ei;

Că, în asemenea situațiune, este fără interes a se discută obiecțiunile propuse de către reclamanți, dânsii fiind în tot dreptul a cere despăgubire în conformitatea legii speciale de rechizițiuni;

Considerând că, din toată economia legii speciale privitoare la rechizițiunile militare, reese că legiuitorul prevede prestațiunea a însăș proprietății obiectelor sau animalelor ce sunt necesare oștirii, sau prestațiunea uzului celor necesare pe un timp determinat, fie pentru transport sau în orice alt interes al oștirii;

Că, pornind dela această diferențiere, legiuitorul prescrie în ambele ipoteze, prin art. 6, 21, 24 și 42 din lege, despăgubiri pentru plata prețului proprietății obiectului sau animalului rechiziționat, indemnitate zilnică pentru rechizițiune, numai în cazul când se prestează căruțe și cai ce s'ar servea ca mijloc de traiu sau întreținerea familiei, și, în tot cazul, despăgubirea de daune ce le-ar încerca proprietarii în cazul când animalele, trăsurile sau orice alte vachicule rechiziționate au devenit impropriei întrebuințării obișnuite din cauza serviciului executat al rechiziționării, fiind apoi cert că, în această ultimă privință, legiuitorul a înțeles să acorde daune chiar și când pagubele s'ar referi la repararea obiectului rechiziționat, ca să ajungă a fi întrebuințat, căci aceeași rațiune există și într'un caz ca și în altul, de a se aplica principiul ce-l fixează;

Considerând că, întrucât dar față cu principiile legii speciale, firma reclamantă n'are dreptul la o indemnitate zilnică pe tot timpul cât au ținut manevrele, fiind cert că acest vehicul nu-i servea de mijloc de traiu, singurul caz în care se acordă asemenea indemnitate, cu drept cuvânt tribunalul a refuzat asemenea cerere, fiind lipsit de interes a se mai discută în această privință dacă în realitate reclamanții au iscălit sau nu declarațiunea de renunțare la indemnitate din 16 Septembrie 1908, produsă de Minister, această instanță negăsind întemeiat acest cap de cerere, pentru motivul specificat mai sus;

Considerând că, în al doilea loc, firma reclamantă este autorizată a pretinde daune, potrivit art. 42 din legea specială, care se referă la dreptul comun, pentru pagubele ce i s'au adus de Minister, prin avariile cauzate obiectului rechiziționat, și, din acest punct de vedere, Curtea, luând ca bază expertiza efectuată la prima in-

stanță, găsește că suma prevăzută de această expertiză, în sumă de 1376 lei, admisă și de tribunal, este tocmai aceea necesară pentru ca să fie adus automobilul în stare de funcționare;

Că, mai departe, fiind cert că vehiculul, în urma acestor reparațiuni, nu mai eră în starea primitivă, ci după cum constată expertul, a suferit o minus-valută, rezultat al întrebuințării din timpul manevrelor, pe care prima instanță a apreciat-o la justa valoare de 1000 lei, și pe care deci urmează a o admite și Curtea;

Că, în fine, în ce privește daunele cerute de către firma reclamantă, pentru tot timpul cât vehiculul a trebuit să stea neîntrebuințat în garaj, până ce va fi reparat, Curtea găsește întemeiat motivul pentru care prima instanță a acordat daune din acest punct de vedere, căci dacă legiuitorul special înțelege a dezdaună pe cel ce a suferit în urma devenirii improprie de întrebuințare a obiectului rechiziționat, necesarmente că aceste daune fiind limitate, trebuiesc să îmbrățișeze și pagubele ce le are proprietarul pe tot timpul necesar ca vehiculul să fie adus în starea primitivă;

Considerând însă că, din acest punct de vedere, Curtea, având în vedere timpul cât firma Czell aveă nevoie de a aduce vehiculul în starea primitivă, găsește că suma de 500 lei reprezintă valoarea pagubei suferită sub acest raport;

Considerâne că, însumând cifrele menționate, urmează ca Ministerul de războiu să fie condamnat a plăti firmei Czell suma de 2876 lei, menținându-se celelalte dispozițiuni ale sentinței în ce privește cheltuelile de judecată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier D. G. Maxim, admite, etc.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, G. N. Raicovicianu,
I. Stambulescu, D. G. Maxim, Ar. Alexandrescu.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 31 Octombrie 1909

Președinta d-lui G. Tanovicianu, președinte

Banca Comercială Română din București cu Maior N. Condescu
și D. Panțu

ACȚIUNE PAULIANĂ.— CONDIȚIUNI — INTENȚIUNEA DEBITORULUI DE A FRAUDA PE CREDITORI.— TERȚIU. — CUNOȘTINȚA DEBITORULUI — STARE DE INSOLVABILITATE.— DECONFITURĂ.— ÎNCETARE DE PLĂȚI. — EFECTUL ACȚIUNEI.— CREDITORI.— DREPTUL DE GAJ ASUPRA BUNULUI ÎNSTRĂINAT.— ART. 975 COD. CIVIL.

1° După art. 975 din codul civil, pentru a triumfa în acțiunea pauliană, nu este suficient ca actul făcut de debitor să păgubească pe creditorii săi, ci mai trebuie dovedit că debitorul a avut intențiunea a nume de a cauză acest prejudiciu creditorilor. În această intențiune a debitorului are a se distinge actele frauduloase de acele numai păgubitoare; iar

complicitatea terțiului în actele cu titlu oneros, consistă tocmai în cunoștința ce o are el în momentul contractării despre intențiunea debitorului de a fraudă pe creditorii săi, și cu toată această știință și cunoștință, el totuși contractează.

2° Nu este suficient ca terțul care contractează cu debitorul să fi știut că acesta are datorii, căci faptul că debitorul are datorii, nu-l desbracă de dreptul de administrațiune a patrimoniului său.

Starea de insolvabilitate a debitorului trebuie apreciată în momentul în care s'a încheiat actul pretins fraudulos, căci de rezultatul imediat ce acel act a produs în acel moment se pot plânge creditorii, iar nu de starea în care patrimoniul a ajuns ulterior, prin circumstanțe ulterioare.

3° În drept, trebuie a se distinge deconfitura de încetarea de plăți. Deconfitura cere două condițiuni: a) ca pasivul să covârșească activul; și b) ca debitorul să fie în încetare de plăți din această cauză, căci încetarea de plăți poate să existe și atunci când activul excede cu mult pasivul.

4° Deși efectul acțiunii pauliane este revocarea actului fraudulos, el nu face însă ca bunurile înstrăinate de debitor să reintre în patrimoniul lui sau să fie desființate *erga omnes*, față de chiar debitorul și de acei creditori cari nu au figurat în procesul de revocare a înstrăinării sau a sarcinei constituite.

5° Numai acei creditori cari au câștigat în acțiunea pauliană pot exercita dreptul lor legal de gaj asupra bunului înstrăinat sau pot urmări bunul grevat de sarcina constituită de debitor, ca și cum această sarcină sau înstrăinare n'ar fi existat niciodată față de ei.

No. 220.— Banca Comercială Română din București, a făcut apel contra sentinței tribunalului Brăila, sect. II, cu No. 156 din 1909, dată în proces cu Maior N. Condeescu și Dumitru Panțu.

S'au ascultat, în desvoltarea motivelor de apel, d-nii avocați C. Alexiu, B. Cernea, Titu Maiorescu și Take Ionescu, lipsind intimații.

Curtea,

Asupra apelului interjectat în termen de Banca Comercială Română cu sediul central în București, contra sentinței civile cu No. 130 din 1909 pronunțată de tribunalul Brăila, secția II;

Având în vedere că sesizată de acest apel, Curtea are a judeca acțiunea Maiorului M. Condeescu și intervenți-

unea lui Dumitru Pantzu, având de obiect anularea actului de ipotecă în valoare de 800.000 lei, autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat la No. 6208 din 3 Iunie 1908 și făcut de Maria G. Panas în favoarea Băncii apelante, asupra moșiilor Stălpu din județul Buzău, și Bucovu din județul Prahova, 24 ochiuri de magazie din portul Brăila și casele cu tot locul lor din Brăila, strada Sf. Arhanghel No. 5, ca făcut în fraudă creditorilor;

Având în vedere că primii judecători, prin sentința apelată, au admis acțiunile de mai sus, și în consecință au anulat actul de ipotecă, ordonând radierea inscripțiunilor luate la tribunalele de Buzău, Prahova și Brăila, și condamnând în același timp pe Banca Comercială Română și Maria G. Panas să plătească celor doi reclamanți 400 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că din desbaterile orale urmate înaintea Curței și din actele aflate la dosar, rezultă în fapt următoarele:

Consiliul de administrație al Băncii Comerciale Române în ședința dela 19 Maiu 1908 a decis să se acorde d-nei Maria G. Panas un împrumut de 800.000 lei cu ipotecă asupra imobilelor specificate mai sus, și cu o dobândă de 8% pe an. Din această sumă, lei 300.000 au fost luați asupra sa de d. S. Halfon, membru în consiliul de administrație al Băncii, iar cu restul de lei 500.000 a participat Banca Comercială Română. La 3 Iunie, se autentifică actul de ipotecă la tribunalul Ilfov, secția de notariat la No. 6.208 și se înscrie la tribunalul Buzău la No. 57 din 6 Iunie 1908, la tribunalul Prahova sub No. 205 din 7 Iunie și la tribunalul Brăila sub No. 97 din 12 Iunie.

În actul de ipotecă se specifică operațiunea plăței sumei împrumutate și se arată că s'a reținut de Bancă:

Dobânda de 8% pe $\frac{1}{2}$ an lei	32.000
Speze »	500
	<hr/>
	32.000

iar restul de lei 767.500 d-na Panas declară că l'a primit.

Tot în ziua de 3 Iunie 1908, d-na Maria G. Panas pe un blanchet-formular de cec, care purtă No. 600, și care constituie ultima filă dintr'un carnet de cecuri al sucursalei Băncii Comerciale Române din Brăila, și luate de acolo, serie Băncii de a plăti sus zisa sumă de lei 767.500 la ordinul d-lui Constantin Panas, care la rândul său trimite Băncii în această zi o scrisoare cu formularul de cec, conținând dispozițiunea Mariei C. Panas și cere a se trece în contul său această sumă și a i se bonifica o dobândă de 6%.

În ziua de 6 Iunie 1908, când s'a înscris actul de ipotecă la Buzău, Banca face plata sus zisei sume, în modul cum s'a dispus de d-na Panas și cum a cerut bonificarea d. Constantin Panas cu scrisoarea lui, și trece așa dar la creditul d-lui Panas suma de lei 767.500, pe care C. Panas a ridicat-o dela Bancă, după cum se vede în actul de expertiză în chipul următor: la 12 Iunie a cumpărat titluri pentru lei 92.002,40 și la 13 Iunie a dispus ca

restul sumei de lei 674.997,60 să se plătească în mâna d-lui Louis Timmermanns, ceea ce s'a și făcut, iar Timmermanns în urma scrisoarei lui C. Panas din 17 Iunie 1908, plătește lui Pouloupoulo lei 100.000, iar pentru restul sumei cumpără în interval până la 21 Iunie prin Banca Comercială Română efecte, bonuri, anume specificate în borderourile Băncii.

Toate efectele și restul de bani, au fost remise de Timmermanns lui C. Panas, care la rândul lui a vândut din efectele cumpărate pentru dânsul o parte pentru lei 135.000 prin Banca Comercială Română, primind contra-valoarea.

Considerând, în drept, că după art. 975 c. civ. nu este suficient, pentru a triumfa în acțiunea Pauliană, că actul făcut de debitor să păgubească pe creditorii săi, ci mai trebuie dovedit că debitorul a avut intențiunea anume de a cauza acest prejudiciu creditorilor;

Că în această intențiune a debitorului are a se distinge actele frauduloase de actele numai păgubitoare. Complicitatea terțiului în actele cu titlu oneros consistă tocmai în cunoștința ce o are el în momentul contractării despre intențiunea debitorului de a fraudă pe creditorii săi, și cu toată această știință și cunoștință el tutuș contractează;

Că, apoi, nu este suficient ca terțiul care contractează cu debitorul să fi știut că acesta are datorii, căci faptul că debitorul are datorii, nu-l desbracă de dreptul de administrație a patrimoniului său;

Considerând, pe de altă parte, că și starea de insolabilitate a debitorului trebuie apreciată în momentul în care s'a încheiat actul pretins fraudulos, căci de rezultatul imediat ce acel act a produs în acel moment se poate plânge creditorii, iar nu de starea în care patrimoniul a ajuns ulterior prin circumstanțe ulterioare;

Că trebuie în fine a se mai distinge în drept deconfitura de încetarea de plăți. Se știe că deconfitura cere două condițiuni: a) ca pasivul să covârșească activul; și b) ca debitorul să fie în încetare de plăți din această cauză, căci încetarea de plăți poate să existe și atunci când activul excede cu mult pasivul;

Considerând, mai de parte că, efectul acțiunii pauliane de și este revocarea actului fraudulos, el nu face însă ca bunurile înstrăinate de debitor să reîntre în patrimoniul debitorului, sau să fie desființate *erga omnes*, față de chiar debitor și de acei creditori cari n'au figurat în procesul de revocare a înstrăinării sau a sarcinei constituite;

Că numai acei creditori cari au câștigat în acțiunea Pauliană, pot exercita dreptul lor legal de gaj asupra bunului înstrăinat sau pot urmări bunul grevat de sarcina constituită de debitor, ca și cum această sarcină sau înstrăinare n'ar fi existat nici odată față de ei;

Că numai având în vedere că aceste principii indiscutabile, odată știute, să trecem acum la analiza faptelor în procesul de față;

Considerând că nu e dovedit cu nimic că Maria Panas

a făcut împrumutul ipotecar în scopul de a frustra pe creditorii săi, din contră dacă examinăm depunerile martorilor, Crăciun și Goldemberg, propuși de reclamantii, vedem că Maria Panas a fost cunoscută și considerată ca o persoană onorabilă, de asemenea și Constantin Panas; că nici astăzi aceste două persoane nu sunt considerate altfel, așa că chiar dela început trebuie exclusă intențiunea debitoarei de a cauza un prejudiciu creditorilor săi prin actul de ipotecă în discuție;

Că este constatat în fapt că polițele semnate de Maria Panas, parte se plăteau, parte se schimbau, și numai unele din ele se protestau;

Că, apoi, tot din depunerile martorilor mai rezultă că majoritatea polițelor eră ale fiilor Mariei Panas, și numai o parte a acesteia, și se mai zicea că unele polițe purtând iscălitura Mariei Panas ar fi plătuite. Martorul Crăciun, directorul Băncii Generale Române, deși evaluă pasivul cu polițe al Mariei Panas și al fraților Panas până la 800.000 lei, declară totuși că și Banca în capul căreia se găsește martorul, ar fi acordat împrumutul de 800.000 lei, dacă ar fi știut bunurile ce se constituie ipotecă și dacă îi convenea dobânda, știind d-sa—spune cu drept cuvânt martorul—că datoria din poliță nu putea împiedica ipoteca;

Având în vedere că chiar de s'ar admite că Banca Comercială eră în măsură să cunoască din lista protestelor, că Maria Panas, în afară de cei 55.000 lei ca emitentă, la 3 Iunie 1908, datoră alți 175.000 lei cu polițe, în care frații Panas erau emitenți, iar Maria Panas eră girantă, deși legalmente și în practică nu este posibil a se cunoaște refuzul sau jena de plată a girantului prin protest, de oarece nu se protestează decât semnătura emitentului și nici odată a girantului, precum și că totuși creditorii cu girul au conservat acțiunea cambială contră girantei Maria Panas, încă Maria Panas nu eră în stare de deconfitură nici înainte de 3 Iunie 1908, și nici nu a provocat starea sa de insolabilitate împrumutul contractat în acea zi la Banca Comercială Română.

În adevăr, e cert că la 3 Iunie 1908 Maria Panas posedă ca avere moșiile Stâlpu și Bucovu, magaziile din Brăila și casele cu tot locul lor din Brăila, str. Sf. Arhangheli No. 5, evaluate de martorul Goldemberg, directorul Băncii Marmorosch, Blank & Co., la suma de lei 1.500.000 și de fisc la 1.341.000 lei, iar ca datorii Maria Panas se constată că aveă la aceeași dată de 3 Iunie 1908:

Lei 175.000 la Creditul Funciar Rural cu ipotecă asupra moșiei Bucovu;

Lei 242.000 valoarea cambiilor protestate ale Mariei Panas și ale fiilor ei; și

Lei 800.000 ipoteca în chestiune. În total lei 1.217.000.

Aceste cifre arată că Maria Panas, nici la 19 Maiu, nici în intervalul dela 19 Maiu la 3 Iunie 1908, nu eră în stare de deconfitură, de oarece activul ei întrecea cu mult pasivul aparent de 242.000 lei, și apoi ipoteca de

800.000 lei, nu s'a dovedit cu nimic că fusese făcută în fraudă creditorilor și din cari bani s'au dezinteresat parte din creditorii Mariei Panas, n'a provocat deconfitura acesteia, căci activul eră încă mai mare decât pasivul ;

Având în vedere că, de și faptele și cifrele de mai sus, constatate prin actele din dosar, invederează netemeinicia acțiunii celor doi creditori, Maior Condeescu și Dumitru Pantzu, totuș tribunalul anulează actul de ipotecă sprijinindu-se încă pe fapte și prezumțiuni dintre cari unele sunt eronate, iar altele nefondate și greșit apreciate; și în adevăr :

Considerând că nu se poate spune că Banca Comercială Română a depus o grabă neobișnuită în facerea împrumutului ipotecar, când constatat este că tratativele au început înainte de 19 Maiu 1908, în această zi s'a aprobat împrumutul în principiu și abia la 3 Iunie — după 15 zile — s'a făcut contractul autentic ;

Că împrejurarea că Banca Comercială Română a dat banii lui C. Panas după inscripțiunea dela Buzău, iarăși nu este de natură a dovedi nici fraudă din partea d-nei Panas, nici complicitatea Băncei la fraudă, fiindcă după cât s'a spus deja, Maria Panas și C. Panas ocupau o situație socială înaltă și foarte onorabilă, ceea ce dovedește încrederea ce aveă Banca în onorabilitatea debitoarei cu care a contractat ;

Că, apoi, e necontestat că moșia Stâlpu, singură s'a vândut la licitație cu prețul de 681.000 lei și mai este a se face supralicitare ;

Că argumentul tribunalului, cum că Banca rămânea o simplă creditoare chirografară, dacă ar fi murit Maria Panas înainte de a se fi înscris ipoteca la tribunalele de Prahova și Brăila, nu ar prezintă nici o seriozitate, fiindcă, dacă un asemenea eveniment s'ar fi întâmplat, Banca ca creditoare ar fi obținut inscripțiunea numai după cererea sa conform art. 1784 din codul civil, inscripțiunea nefiind decât un mijloc de conservare a priorităței. Nu se observă apoi nici o contradicție în răspunsurile date de Bancă la interogatoriile ce i s'au pus ; din examinarea și aprecierea acelor răspunsuri rezultă că ele sunt uniforme și conforme cu realitatea faptelor, scriptelor și actele Băncii.

Este apoi inexact în fapt că Banca Comercială Română ar fi emis un cec cu No. 600 la ordinul Mariei Panas pentru suma de 767.500 lei, și pe care Maria Panas l'ar fi indosat la ordinul lui C. Panas, de oarece examinând acel pretins cec, se vede că pe un blanchet-formular cec, cum constată și expertul, și anume pe formularul care constituie ultima filă din carnetul de cecuri, s'a detașat acel ultim formular, tocmai pentru a nu interrupe seria numerilor din carnet, acest formular a fost luat de Maria Panas când a plecat din Brăila la București, și la 3 Iunie a scris pe el, (cum ar fi putut scrie pe orice hârtie albă) dispoziția ca Banca Comercială să elibereze suma de lei 767.500 lei lui Constantin Panas.

Că, deci, numările cercurilor 588 emise de Banca din Brăila asupra celei din București la 16 Iunie 1908 și plătite la 17 Iunie 1908, care precedează No. 600, nu dovedesc nici că la 3 Iunie 1908, Maria Panas nu ar fi luat și scris pe acel formular de cec No. 600, acea dispozițiune, și nici că dispozițiunea ori blanchetul, numit impropriu cec, ar fi fost atințat, și în fine nici că Banca Comercială Română dela director, șeful de contabilitate, casierul și șeful efectelor și toți funcționarii inferiori, și-au dat mâna, după cum crede tribunalul, ca să falsifice actele, scriptele, registrele Băncei, în vedere ca să frustreze pe creditorii cu suma de lei 242.000 și să riște suma de 800.000, capitalul acționarilor.

Dar este inadmisibil, raționalmente vorbind, ca o Bancă, societate anonimă pe acțiuni, să facă un act ipotecar fraudulos, numai pentru plăcerea de a-l face, căci cu nimic nu se dovedește în fapt interesul pe care l-ar fi putut aveă Banca să facă un act fraudulos, să riște banii acționarilor, când aceștia nu pot trage nici un folos din paguba creditorilor pretinși fraudatîi ;

Considerând că buna credință a Băncei și înainte de a face împrumutul, atunci când se urmau tratativele, și în urmă când s'a contractat, precum și după contractare, mai este în evidență și prin împrejurarea că Banca deși eră creditoarea fraților Panas pentru suma de peste 350.000 lei, după cum rezultă aceasta din extractul de cont-curent legalizat și aflat la dosar, dânsa cu toate acestea, când s'a efectuat împrumutul, nu a căutat să se achite pe sine, și nu a reținut din suma de 800.000 lei nici un ban pentru plata datoriei fiilor d-nei Panas, pe cari tribunalul îi arată cu desăvârșire insolvabili la 3 Iunie 1908 ;

Că tocmai târziu, Const. Panas, unul din frații Panas, a plătit parte din datorie cu recolta sa, și aceasta în anul 1909, și azi încă frații Panas mai datorează Băncei apelante aproximativ suma de lei 80.000, așa că dacă s'ar presupune, prin imposibil, că Banca a voit să facă un act fraudulos ca să frustreze pe creditorii chirografari, ea s'ar fi fraudat cea dintâiu pe sine ;

Având în vedere că, față de toate aceste considerațiuni, ideia că Banca Comercială Română s'ar fi pretat la un act fraudulos trebuie scoasă din domeniul lucrărilor posibile și deci sentința tribunalului Brăila secția II, bazată pe fapte eronate și greșit apreciate, urmează a fi infirmată ;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată făcute de Banca apelantă și apreciind le fixează la suma de 1000 lei.

Pentru aceste motive, admite apelul făcut de Banca Comercială Română, infirmă sentința apelată, respinge ca nefondata acțiunea, etc.

Semnați : G. Tanoviceanu, M. A. Beștelei, Fr. Papp,
V. Tătaru, Em. Stroici.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA COMERCIALĂ

Audiența dela 3 Decembrie 1909

Președinta d-lui M. D. Berlescu, judecător de ședință

Henry Trembisky cu firma C-nia Franco-Americană

FALIMENT.— DECLARAȚIUNE.— STABILIMENT PRINCIPAL.— JURISDIȚIUNE.— ART. 702 COD. COM.

1° Dacă legiuitorul, prin art. 702 cod. com., a prevăzut că declarațiunea falimentului trebuie să se facă de tribunalul în jurisdicțiunea căruia comerciantul are principalul său stabiliment, este pentru ca să ușureze, în caz de declarare, administrațiunea falimentului care, deși mai dificilă în falimente mari și importante, se poate face mai cu înlesnire în localitatea unde este principalul și cel mai mare stabiliment, indiferent dacă el e o sucursală sau nu.

2° Importanța stabilimentului rezultă din extensiunea dată operațiunilor, cari de multeori sunt mai numeroase la o sucursală, după situația magaziei și fluctuațiunea comerțului, decât la stabilimentul principal.

No. 1219. — S'au ascultat: d-nii avocați Cilibidachi și Rosetti, în desvoltarea incidentului de incompetență; d-l avocat Trembisky, în combateri.

Tribunalul,

Asupra incidentului de incompetență ridicat de pârât:

Având în vedere că pârâtul susține că sediul principal al firmei Frații A. & I. Andrester, astăzi disolvată, a fost în Giurgiu, iar nu în București, unde a avut numai o sucursală, astfel că tribunalul competente a judeca acțiunea de declarare intentată în contra firmei, e cel dela Vlașca;

Având în vedere că conform art. 702 din codul comercial, declarațiunea falimentului se pronunță de tribunalul de comerț în jurisdicțiunea căruia debitorul își are principalul său stabiliment comercial;

Considerând că, deși pârâții au declarat la înscrierea firmei că magazinul lor din București e o sucursală a aceluia din Giurgiu, însă nu declarațiunea făcută de comerciant despre firma sa implică ideea că la sucursală nu poate face un comerț important; principalitatea rezultă din extensiunea dată operațiunilor, cari de multe ori sunt mai numeroase la o sucursală, după situația magazinului și fluctuațiunile comerțului;

Considerând că dacă legiuitorul prin art. 702 cod. com. a prevăzut că declarațiunea falimentului trebuie să se facă de tribunalul în jurisdicțiunea căruia comerciantul are principalul său stabiliment, este pentru ca să ușureze, în caz de declarare, administrațiunea falimentului, care deși mai dificilă în falimente mari și importante, se poate face mai cu înlesnire în localitatea unde este principalul și cel mai mare stabiliment, indiferent dacă el e o sucursală sau nu;

Considerând că importanța celor două magazine ale părților se poate deduce din actul lor de desfacere, în care se prevede că la așa zisa sucursală din București, activul și pasivul atingea o țifără de două ori mai mare aceleia dela magazinul diu Giurgiu, ceiace invederează că principalul stabiliment, unde să făceau operațiuni mai întinse era acel din București, iar nu acel din Giurgiu;

Că astfel fiind, acest tribunal fiind bine sezisat de o asemenea acțiune, incidentul devine nefondat și cată a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: M. D. Berlescu, L. Ștefănescu.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN FRANȚA

— 22 Maiu 1908 —

SUCCESIUNE. — DREPT MUSULMAN. — CAPACITATEA DE A MOȘTENI. — NECESITATEA DE A FI MUSULMAN.

Trebuie să fie exclus dela o succesiune cărmuită de legea musulmană acela care a fost crescut în altă religie decât aceea a lui Mahomet, sau acela care și-a renegat credința sa de Mahometan.

(Din D. P. 1909. 1. p. 427, 428).

Observație. — După legea musulmană, spre a putea moșteni, trebuie a fi neapărat credincios, adică de religie musulmană. Ca atare, această lege refuză calitatea de moștenitor atât aceluia care a fost crescut în altă religie decât aceea a lui Mahomet, cât și aceluia care și-a renegat credința sa; și aceasta, în ambele cazuri, chiar dacă moștenitorul ar fi manifestat voința, în urma deschiderii moștenirii, de a îmbrățișa religia mahometană, și a fi îmbrățișat-o în realitate. Vezi Tornamo, *Le droit musulman exposé d'après les sources*, pg. 254 (traducere Eschbach, Paris, 1860); Sautayra et Charbonneau, *Droit musulman*, II, No. 609, p. 112; Khalil, *Code musulman* (traduc. Seignette), art. 2251, p. 699, etc. Vezi în privința succesiunilor și împărțelii în codul civil otoman, C. N. Toneanu, *Cr. judiciar* din 1909, No. 20 (concluzii depuse înaintea Curții din Galați).

În dreptul nostru anterior, găsim ceva analog cu dispozițiile de mai sus din dreptul musulman. În adevăr, după art. 978 din codul Calimach (768 C. austriac)¹⁾, părinții puteau să dezmoștenească pe fiii lor, între altele, *când oceaștia nu erau ortodoxi sau nu se împărțeau în biserică ortodoxă*, fiii având și ei dreptul de a dezmoșteni pe părinții lor pentru aceeaș pricină (art. 979 C. Calimach, 969 C. austriac).

Această dispoziție este împrumutată dela legile romane (Nov. 115, capit. 3, § 14 și Harmenopol, *De exhereditis*, 5, 10, p. 685, ed. Heimbach din 1851).

Iată cu vechite noastre legiuri înțelegeau libertatea de conștiință, una din cele mai mari cuceriri a timpurilor moderne. Erai silit, vrând nevrând, să fii pravoslavnic, pentru că altfel erai lovit în existență. Vorba ceea: *Vrei, nu vrei, beă Grigore aghiazmă!*

D. ALEXANDRESCO

1) Trebuie însă să menționăm că dispoziția art. 768 din codul austriac a fost abrogată prin art. 7 din legea dela 25 Maiu 1868.